

5 Νοεμβρίου 1912: 109 χρόνια από την Απελευθέρωση της Χιμάρας

Ο Ταγματάρχης Χωροφυλακής Σπύρος Μήλιος

Στις 5 Οκτωβρίου 1912 η Ελλάδα συμμαχώντας με τα χριστιανικά κράτη της βαλκανικής χερσονήσου (Βουλγαρία, Μαυροβούνιο, Σερβία) κήρυξε τον πόλεμο κατά της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, ο οποίος έμεινε στην ιστορία ως «Α΄ Βαλκανικός Πόλεμος» (1912-΄13).

Οι Έλληνες ξεκινούν τον ιερό αγώνα για την απελευθέρωση των αλύτρωτων αδερφών σε Μακεδονία και Ήπειρο από τη μεθόριο της Θεσσαλίας, στο Σαραντάπορο και στις 26 Οκτωβρίου απελευθερώνουν τη Θεσσαλονίκη.

Η Ήπειρος είναι δευτερεύον μέτωπο στα επιτελικά σχέδια, αλλά ο Πρωθυπουργός Ελευθέριος Βενιζέλος αντιλαμβάνεται αμέσως την στρατηγική, πολιτική και πολεμική σκοπιμότητα της προώθησης όσο το δυνατόν περισσότερο στα βορειοδυτικά άκρα των εθνικών μας διεκδικήσεων και εκδίδει την διαταγή υπ' αριθ. 88263:

«Κρίνω πολιτικώς σκόπιμον να καταληφθή το ταχύτερον Χιμάρα και υψωθεί εκεί Ελληνική Σημαία. Προς τον σκοπόν τούτον δύνασθε να διαθέσητε εθελοντικόν τι Σώμα αποβιβαζόμενον δια θαλάσσης εις Χιμάραν υπό την ηγεσίαν αυτού του Σπυρομήλιου. Το πράγμαν ευκαίον, αν είναι δυνατόν να γίνη μέχρις της Κυριακής, λαμβανομένου υπ' όψη ότι η Πύλη εξήτησε απ' ευθείας ανακωχήν, δια να διαπραγματευθή τους προκαταρκτικούς όρους της ειρήνης, συμφέρον δε έχομεν κατά την ανακωχήν ταύτην η δράσις μας να είναι γνωστόν να έχη επεκταθή μέχρι του βορείου μέρους της διεκδικήσεως μας. Μόλις αναχωρήση δια θαλάσσης δια Χιμάραν Σώμα, δύνασθε να μοι αναγγείλητε την κατάληψιν ως γενομένην ήδη, ίνα γνωσθή δημοσία δια του τύπου».

Η κυβέρνηση Βενιζέλου είχε επιλέξει ήδη, με την έκρηξη του πολέμου, τρεις αξιωματικούς, τον Ταγματάρχη Χωροφυλακής Σπύρο Μήλιο και τους Τσόντο και Μάνο που στάλθηκαν στο ηπειρωτικό μέτωπο για να προετοιμάσουν με σώματα προσκόπων την επιχείρηση.

Στη Χιμάρα βγαίνει ο ήλιος αρχηγός ο Σπυρομήλιος

Ο Σπυρομήλιος που καταγόταν από τη Χιμάρα, διατάχθηκε να μεταβεί στην Κέρκυρα όπου και παραβρέθηκε από τις αρχές Οκτωβρίου για να οργανώσει εθελοντικά σώματα συμπατριωτών του, να μεριμνήσει για το σταδιακό εξοπλισμό των Χιμαριωτών και να συνεννοηθεί με Αλβανούς μπέηδες της περιοχής για την εκούσια υποταγή τους στις ελληνικές δυνάμεις και την από κοινού εξέγερση κατά των Τούρκων. Παράλληλα διατάχθηκε ο Αρχηγός του Στρατού Ηπείρου να παράσχει στο Σπυρομήλιο κάθε δυνατή βοήθεια για την εκπλήρωση της αποστολής του. Έτσι στις 3 Νοεμβρίου στην Κόπραινα Άρτας επιβιβάστηκαν στο ατμόπλοιο «Αχελώος» 200 Κρήτες εθελοντές, με προορισμό την Κέρκυρα, για την άμεση ενίσχυση του σώματος εθελοντών του Σπυρομήλιου.

Πρόταση του Στρατηγείου Ηπείρου για προώθηση κατά την επιχείρηση των εθελοντικών τμημάτων μέχρι το Αργυρόκαστρο δε θεωρήθηκε από το Υπουργείο Στρατιωτικών ότι θα ήταν δυνατή. Αντίθετα μάλιστα κατά την ανταλλαγή απόψεων, παραλίγο να ματαιωνόταν η όλη επιχείρηση εξαιτίας τηλεγραφήματος της Νομαρχίας Κέρκυρας, στο οποίο εκφράζονταν φόβοι ότι η απόβαση στη Χιμάρα θα είχε ως συνέπεια την εκκένωση της από τα γυναικόπαιδα εξαιτίας του φόβου επιθέσεως των Τουρκαλβανών. Χρειάστηκαν επίμονες αιτήσεις και υποσχέσεις του Σπυρομήλιου προς την Κυβέρνηση και τον ίδιο τον Πρωθυπουργό Ελευθέριο Βενιζέλο, για να ακυρωθεί η διαταγή αναστολής της επιχειρήσεως.

Την αυγή της 5ης Νοεμβρίου Χιμαριώτες, Κρήτες και άλλοι εθελοντές χωρίς να καθυστερήσουν επιβιβάστηκαν στα ατμόπλοια και απέπλευσαν από την Κέρκυρα με συνοδεία ατμομυοδρόμωνες (ποταμόπλοια). Στις 7:30 το πρωί τα ελληνικά τμήματα υπό τον Ταγματάρχη Σπυρομήλιο, αποβιβάζονταν στα Σπήλια της Χιμάρας χωρίς να συναντήσουν αντίσταση. Ο Σπυρομήλιος όρισε ένα τμήμα να κατευθυνθεί στον αυχένα Λογαρά, ένα δεύτερο (τους Κρήτες) το τοποθέτησε στη νότια είσοδο της πόλης, προς τον Πάνορμο και το τρίτο, οι Χιμαριώτες εθελοντές, ανέλαβε να καταλάβει το Διοικητήριο στο Κάστρο της Χιμάρας. Οι διαταγές του Ταγματάρχη ήταν να αποφευχθούν οι φόννοι για να προσεταιριστούν τα χωριά του Κουρβελεσίου.

Κατά την κίνηση τους προς το κέντρο της κωμοπόλεως οι Χιμαραίοι εθελοντές δέχθηκαν πυρά τουρκικού τμήματος οχυρωμένου στο κτίριο του Διοικητηρίου. Επακολούθησε συμπλοκή στην οποία πήραν μέρος και οι ένοπλοι κάτοικοι, με αποτέλεσμα εντός ολίγου να αποκλειστούν οι Τούρκοι στρατιώτες και δημόσιοι υπάλληλοι μέσα στο Διοικητήριο. Στο μεταξύ κατέφτασε και το τμήμα των Κρητών εθελοντών και τελικά μετά από σύγκρουση μίας περίπου ώρας οι Τούρκοι παραδόθηκαν. Οι απώλειες ήταν τρεις νεκροί Τούρκοι

στρατιώτες και ένας τραυματίας Χιμαριώτης εθελοντής. Συνελήφθησαν αιχμάλωτοι 19 Τούρκοι οπλίτες και 13 δημόσιοι υπάλληλοι οι οποίοι στάλθηκαν στο στρατόπεδο της Κέρκυρας. Μετά την παράδοση της τουρκικής φρουράς ο Ταγματάρχης Σπύρος Μήλιος εισήλθε στο κάστρο της Χιμάρας επικεφαλής των άλλων εθελοντικών σωμάτων, υψώνοντας στο Διοικητήριο τη γαλανόλευκη σε ατμόσφαιρα συγκίνησης και αγαλλίασης. Στις 2 το μεσημέρι η Ελληνική Σημαία κυμάτιζε στο προπύργιο του Ελληνισμού μέσα σε ένα παραλήρημα χαράς και εθνικού ενθουσιασμού. Η Χιμάρα ήταν ελεύθερη!

Αμέσως μετά ο Σπυρομήλιος με Προκήρυξη του κήρυξε τη Χιμάρα «ελευθέραν ως αναπόσπαστον τμήμα της μίας και αδιαίρετου μεγάλης Ελληνικής Πατρίδος».

Η Χιμάρα ελεύθερη από τις Ελληνικές δυνάμεις. 5 Νοεμβρίου 1912

Η ιστορική Προκήρυξη είχε ως εξής:

«Χειμαρριώται!

Καταλαμβάνων εν ονόματι του Βασιλέως των Ελλήνων Γεωργίου του Α και της Ελληνικής Κυβερνήσεως την Επαρχίαν Χειμάρρας, κηρύσσω αυτήν ελευθέραν ως αναπόσπαστον τμήμα της μίας και αδιαίρετου μεγάλης Ελληνικής Πατρίδος. Πληρούται ούτω ο πόθος πολλών γενεών αίτινες επότισαν την γην ταύτην με το αίμα των και προσέφερον εις την πατρίδα τας μεγαλυτέρας των θυσιών.

Φέρων μεταξύ Υμών τα αγαθά της ελευθερίας, της νομίμου τάξεως και ισοπολιτείας, τρέφω την αδιάσειστον ελπίδα ότι λησμονούντες το πικρόν παρελθόν θέλετε τηρήσει απέναντι των γειτόνων υμών Μουσουλμάνων την αξιοπρεπή εκείνην στάσιν ην υπαγορεύουσιν οι νόμοι του Ελληνικού Κράτους και τα αισθήματα λαού ανδρείου και ευγενούς ως υπήρξε πάντοτε ο ελληνικός λαός. Η υπερτάτη δύναμις ήτις ιθύνει τας τύχας της ανθρωπότητας, εν τη ατελευτήτῳ αυτής ευσπλαχνία ηυδόκησεν ίνα τεθή σήμερον τέρμα εις τα μακραίωνα υμών δεινά και δωρήση εις Υμάς ότι επόθησαν όλοι οι γίγαντες εκείνοι οίτινες εις τον βωμόν της πατρίδος προσέφεραν θυσίαν ευπρόσδεκτον και περικαλλή, την πολύτιμον και άληστον αυτών ύπαρξιν.

Ο Ελληνικός Στρατός φέρει προς υμάς ουχί τον τρόμον του κατακτητού αλλά το χάρμα της ελευθερίας και την ένωσιν υμών μετά των λοιπών μελών της Ελληνικής οικογενείας, ίνα του λοιπού με τους αυτούς παλμούς και αγάπην περιβάλλεται την ταλαιπωρηθείσαν πατρίδα μας και με ενιαίαν εθνική ψυχή δοξάσητε τον δοτήρα παντός αγαθού προ του οποίου σήμερον εν συντριβή και ικεσία κλίνει ευγνωμονούσα και γόνυ και αυχένα ολόκληρος η Ελληνική φυλή.

Χειμαρριώται!

Με την απόλυτον πεποίθησιν ότι και τώρα όπως πάντοτε θα ταχθήτε υπό την ιεράν σημαία της Πατρίδος συναγωνιζόμενοι μετ' εμού του φυσικού σας Αρχηγού και των υπ' εμέ γενναίων θέλετε μετά γενναιότητος και αυταπαρνήσεως υπερασπισθή της ελευθερίαν σας εναντίον παντός εχθρού, αναδεικνυόμενοι άξιοι απόγονοι των εν Αραχώβη, Μεσολογγίω, Πέτα και λοιπά μέρη πεσόντων προγόνων σας.»

Χειμάρρα, 5 – 11 – 1912, ο Αρχηγός Σπύρος Σπυρομήλιος

Παράλληλα εκδίδεται Προκήρυξη προς τους Μουσουλμάνους της επαρχίας:

«Αδελφοί Μουσουλμάνοι,

Καταλαμβάνων εν ονόματι του Βασιλέως των Ελλήνων Γεωργίου του Α' και της Ελληνικής Κυβερνήσεως την Επαρχίαν Χειμάρρας, προσαρτώ αυτήν εις τας κτήσεις της Ελληνικής πατρίδος. Αιτώ αμέσως να προσέλθητε και δηλώσητε υποταγήν, οπότε ο Ελληνικός Στρατός υπόσχεται εις Υμάς πλήρη ευνομίαν και ισοπολιτείαν ως και άπαντα τα αγαθά εκείνα άτινα εξασφαλίζουσιν εις τους πολίτας φιλελευθέρου και ευνομούμενου Κράτους, οι Νόμοι του Ελληνικού Βασιλείου. Η Θρησκεία, τα ήθη και τα έθιμα υμών θα ώσιν σεβαστά, όπως σεβαστά έσονται και απαραβίαστα τα δικαιώματα της ιδιοκτησίας και ο προς την ζωήν και περιουσίαν σας οφειλόμενος σεβασμός. Οι γείτονες υμών Χριστιανοί θα ώσιν προς υμάς συνδεδεμένοι δι' ειλικρινών αισθημάτων και εκτιμήσεως ίνα υπό την αιγίδα της Ελληνικής Πολιτείας και του νέου καθεστώτος του δι' υμάς από σήμερα δημιουργούμενου, διάγητε βίον αίσιον και ευτυχή.

Οφείλω όμως να υπομνήσω προς πάντας ότι πάσα παράβασις των Νόμων είτε πάσα απόπειρα κατά της νομίμου τάξεως και κατά της κυριαρχίας των Ελληνικών Αρχών ας εν ονόματι του Βασιλέως και της Κυβερνήσεως μου θα εγκαταστήσω παρ' υμίν, θα τύχει αυστηράς και αμειλίκτου τιμωρίας, ίνα μη ματαιωθεί το εκπολιτιστικόν έργον όπερ ενετάλη να φέρει μεταξύ υμών ο Ελληνικός Στρατός.

Τρέφω την πεποίθησιν ότι θέλετε εισακούσει της προσκλήσεως μου ταύτης ως συμπατριώτου και ως εντολοδόχου του Ελληνικού Έθνους, μετά του οποίου συγγενικοί συνδέουσιν υμάς δεσμοί.»

Χειμάρρα, 5 – 11 – 1912, ο Αρχηγός Σπύρος Μήλιος

Πηγές

1) Χιμάρρα, το άπαρτο κάστρο της Βορείου Ηπείρου(Κ. Χατζηαντωνίου)

2) Ο Βορειοηπειρωτικός Αγώνας (Διεύθυνσης Ιστορίας Στρατού)

Βασιλείου Ζιώζια , Σχη (ε.α.)-Προέδρου ΕΑΑΣ / Τρικάλων –Προέδρου Πανελληνίου Συνδέσμου Βορειοηπειρωτικού Αγώνα (ΠΑ.ΣΥ.Β.Α.) / Τρικάλων .